

Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
Департамент економічного та регіонального розвитку,
торгівлі, залучення інвестицій, забезпечення виконання
державних програм та контролю за їх виконанням Закарпатської ОДА
Гуманітарно-природничий університет ім. Я. Длугоша (м. Ченстохова Польща)
Вища школа лінгвістична (м. Ченстохова Польща)
Пряшівський університет (Словаччина)
Ніредьгазький Університет (Угорщина)

*Весь світ з вами,
якщо ви з нами !*

*Міжнародний та національний досвід
суспільно-географічного розвитку туристичної галузі в умовах
євроінтеграції*

м. Мукачево

Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
Департамент економічного та регіонального розвитку,
торгівлі, залучення інвестицій, забезпечення виконання
державних програм та контролю за їх виконанням Закарпатської ОДА
Гуманітарно-природничий університет ім. Я. Длугоша (м. Ченстохова Польща)
Вища школа лінгвістична (м. Ченстохова Польща)
Пряшівський університет (Словачина)
Ніредьгазький Університет (Угорщина)

***Міжнародний та національний досвід
суспільно-географічного розвитку туристичної галузі
в умовах євроінтеграції***

***Тези доповідей
Міжнародної науково-практичної конференції
29 жовтня 2021 року***

Мукачево 2021

УДК 338.486:91(477:4)(043.2)
М 58

*Рекомендовано до поширення через мережу Інтернет Науково-технічною радою Мукачівського державного університету
(протокол № 4 від 18 листопада 2021 р.)*

*Рекомендовано до поширення через мережу Інтернет
Вченою радою Мукачівського державного університету
(протокол № 8 від 25 листопада 2021 р.)*

Відповідальний за випуск – доктор географічних наук, доцент Смочко Н.М.

Редакційна колегія: Щербан Т.Д. – д.психол.н., професор (голова); Гоблик В.В. – д.е.н., професор; Смочко Н.М. – д.геогр.н., доц.; Папп В.В. – д.е.н., проф., Медвідь Л.І. – к.е.н., ст. викл.; П’ятка Н.С. – к.е.н., ст. викл.; Кампов Н.С. – ст. викл.; Цупанич О.І. – провідний фахівець кафедри.

У збірнику тез висвітлюються погляди науковців, аспірантів, слухачів магістратури, представників підприємницьких структур на актуальні проблеми суспільно-географічного розвитку туристичної галузі в умовах євроінтеграції. Тематика конференції охоплює наукові, освітні та практичні аспекти суспільно-географічного розвитку туристичної галузі у контексті інтегрування України в європейський економічний простір.

М 58

Міжнародний та національний досвід суспільно-географічного розвитку туристичної галузі в умовах євроінтеграції: тези доповідей Міжнародної науково-практичної конференції / ред. кол.: Т.Д. Щербан (гол.) та ін. – Мукачево: РВВ МДУ, 2021.– 122 с.

Матеріали подано в авторській редакції. Автори опублікованих матеріалів відповідають за точність наведених фактів, цитат, власних імен, статистичних матеріалів та інших відомостей. Погляди редколегії не завжди збігаються з позиціями авторів

© Мукачівський державний університет, 2021

Смочко Н.М.

Мукачівський державний університет

м. Мукачево

natasmochko@gmail.com

Тимошенко Л.О.

Львівський державний університет фізичної культури

імені Івана Боберського

м. Львів

Lida.Lwow.@gmail.com

СИСТЕМА ПЕЧЕР «ЧЕРЛЕНИЙ КАМІНЬ» ЯК РЕКРЕАЦІЙНО-ТУРИСТИЧНІ СПЕЛЕОРЕСУРСИ ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ

На території Закарпаття відомо біля п'ятдесяти природних порожнин, які мають значний туристичний інтерес. Більшість з них знаходиться на території Тячівського району. Це печери Малої та Великої Угольки, а також печери урочища Черлений Камінь, які знаходяться неподалік від села Нересниця. За територіальною структурою їх можна про класифікувати і віднести до таких груп:

1. Печери Малої та Великої Угольки.
2. Система печер Черлений Камінь.
3. Порожнини Рахівського району.
4. Порожнини Перечинського району.
5. Штольні с. Глибоке.

Розглянемо більш детально систему печер Черлений Камінь .

В кількох десятках кілометрів від печер Угольського масиву знаходиться система печер Черлений Камінь, яка має зовсім інше походження і структуру. Система розташована у північно-східному напрямку від с. Нересниця Тячівського району Закарпатської області. Печери урочища Черлений Камінь представлені чотирма великими кількоповерховими печерами загальною довжиною від 200 до 700 м, глибиною від 24 до 56 м та кількома маленькими порожнинами довжиною від 5 до 25 м. Породи печер Черленого Каменя — конгломерати — мають характерний темно-червоний колір, що пояснюється наявністю тривалентного заліза або його оксиду в цементуючій складовій породи; в печерах також багато глини. Візуальні розміри зцементованих уламків породи лежать в межах 1—7 см. Печери є відносно молодими, доказом чого є тип їхньої структури (вони закладені в основному по тектонічних розломах в породі), а також мала кількість натеків та невеликі розміри сталактитів.

Походження печер має чіткий тектонічний характер, на що вказує наявність довгих прямих паралельних ходів, висота яких сягає трьох-п'яти метрів.

Карстовий масив Черлений Камінь. Вода теж бере участь у формуванні ходів печер, вимиваючи карстові породи і розширюючи тріщини. Вона виконує ще і ювелірну роботу, прикрашаючи стіни дивовижними за формою натіками і цікавими за своєю природою сталактитами. Взагалі, печери Черленого Каміня дуже вологі: весною та восени вода сочиться по стінах, розм'якшує глину і утворює болотяні калюжі в нижніх частинах ходів та тріщин. В цей період вода постійно надходить до печер, але не накопичується в них. Це наводить на думку, що існують інші пустоти або резервуари, куди вона зникає, які певним чином повинні бути зв'язані з уже відомими. Утворення печер продовжується, але значно повільнішими темпами і в менших масштабах, оскільки основним чинником тепер є вода, яка довершує роботу, виконану силами рухів земної кори та силою тяжіння.

Печера Верхня. Дослідження системи Черлений Камінь розпочалося з 1982 р., коли спелеоклубом «Селеніт» на чолі з Ю. Ю. Чижмаром була відкрита печера Верхня. Входи у печеру Верхня розташовані на кілька десятків метрів вище входів до інших печер на схилі гори в місці виходу скельних порід. Сама печера являє собою чотиріповерхову систему горизонтальних ходів, з'єднаних вертикальними тріщинами і колодязями. Є кілька невеликих залів. Вона є більш приємною для дослідження, так як набагато сухіша за нижні печери. В ній дуже мало натіків і сталактити зовсім невеликі. У 1987 р. були відкриті нижні печери: Сифон, Каньйон і Нова — поблизу ферми. Їхні входи лежать приблизно на одному рівні на крутому схилі галявини.

Печера Сифон. Печера Сифон має два входи. Вона є найглибшою печерою системи – її глибина сягає 59 м. Верхня частина містить невисокі зали з великою кількістю каміння, брил, плит, що утворилися внаслідок обвалів ходів. При переході з неї до середньої частини на стінах тріщин з'являються сталактити та дивовижні ребристі вертикальні натіки. Середня і нижня частини являють собою вертикальний розлом, який на різних рівнях перекривається обвальними блоками. Ця печера є однією з найвологіших в системі, про що свідчить наявність на дні постійного сифона, рівень води в якому періодично змінюється (сифон — це хід, заповнений водою або рідкою глиною). При відвідуванні цієї частини спелеологи отримують неперевершене задоволення, викупавшись у багнюці, що носить певний ритуальний характер в спелеопочинаннях.

Печера Каньйон. Каньйон являє собою яскравий приклад печери, ходи якої є чіткими вертикальними тектонічними розломами. Характерним для нього є мала розгалуженість ходів і наявність щілин на різній глибині, розділених

обвальними блоками значних розмірів. Печера закінчується грандіозним широким розломом довжиною близько двадцяти і висотою біля п'ятнадцяти метрів. Основною метою дослідження Каньйона і Сифона є пошук їх з'єднання. Якщо воно буде знайдено, то утворена печера стане найдовшою на Закарпатті.

Печера Нова. У плані пошуку продовжень ходів печер система Червоний Камінь є досить перспективною. Доказом цього може бути дослідження печери Нова. У 1987 році вона була завдовжки лише 12 м і закінчувалася похилою вузькою тріщиною. У серпні 1996 року О. Жданович, член спелеосекції «ПАДІЮНу», подолавши цю перешкоду, відкрив третю за довжиною печеру системи. Вона, як і Каньйон, представлена ходами-розломами, що проходять паралельно один до одного і з'єднані колодязями. В ній ще не завершився процес утворення, про що свідчать періодичні обвали каміння. У Новій знайшли кристали кальциту, що є своєрідним феноменом: їх немає в інших печерах системи.

Список використаних джерел:

1. Лужанська Т.Ю., Махлинець С.С., Тебляшкіна Л.І. Сільський туризм: історія, сьогодення та перспективи: навчальний посібник / за редакцією д.г.н., проф. Волошина І.М. – К.: Кондор, 2008 – 385 с.

2. Печери Закарпаття. URL: https://psloboda.at.ua/index/pecheri_zakarpattja2/0-102

3. Спелеотуризм. URL: <https://zaktour.gov.ua/active-tourism/%D1%81%D0%BF%D0%B5%D0%BB%D0%B5%D0%BE%D1%82%D1%83%D1%80%D0%B8%D0%B7%D0%BC/>

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. ПРИРОДНО-РЕСУРСНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ТА ІНФРАСТРУКТУРА ТУРИЗМУ	6
Костащук В.І. Річкова мережа Чернівецької області як чинник розвитку туризму та рекреації.....	6
Кузка Л. М. Інфраструктурне забезпечення Вінницької області як важлива складова розвитку туризму.....	9
Медвідь Л.І., Білак А.В. Гірськолижні курорти Закарпатської області	11
Медвідь Л.І., Ийбер К. Інфраструктура культури та її особливості	14
Поп А.Ю., Медвідь Л.І. Мережа природоохоронних територій Закарпатської області.....	16
П'ятка Н.С., Аветісян А.А. Рекреаційно-туристична привабливість Карпатського регіону.....	20
Смочко Н.М., Магаль Р.О. Гідрографічна мережа Закарпатської області та особливості її використання.....	22
Смочко Н.М., Тимошенко Л.О. Система печер «Черлений камінь» як рекреаційно-туристичні спелеоресурси Закарпатської області	27
СЕКЦІЯ 2. СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНІ МОДЕЛІ ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНОЇ СФЕРИ РЕГІОНУ	30
Антоненко В.С., Іваниш А. Роль прогнозування в суспільно-географічних дослідженнях території.....	30
Лужанська Т.Ю., Вежел Т. Суспільно-географічні дослідження ландшафтного планування території.....	32
Малець О.О., Малець Н.Б. Історико-географічний аналіз краєзнавства підкарпатської русі 20-30-х рр. ХХ ст. у працях Амелії Козьмінової.....	35
СЕКЦІЯ 3. ПРОМОЦІЙНА ПОЛІТИКА В ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНІЙ СФЕРІ	40
Касинець О.В. Туристичне співробітництво – важлива частина транскордонних відносин Закарпатської області.....	40
Папп В.В., Ключа А.І. Роль транспортно-логістичних систем в туристичній сфері регіону.....	43
СЕКЦІЯ 4. МОНІТОРИНГОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ РЕГІОНУ	46
Байтеряков О., Доган В. Вплив форс-мажорних суспільно-політичних подій на організацію туристичної діяльності.....	46
Молнар-Бабіля Д.І., Лужанська Т.Ю. Моніторингові дослідження як система прогнозування стану навколишнього середовища.....	48
Пасєка С.Р., Бондаренко А.Ю. Розвиток культурно-пізнавального туризму.....	51
Папп В.В., Ачілова Ю.В. Еколого-географічні особливості соціально-економічного розвитку регіону.....	54
Смаль Б.А., Деркач Ю.Ю. Регіональні дослідження питань підвищення якості в індустрії гостинності.....	56
СЕКЦІЯ 5. РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА, МЕНЕДЖМЕНТ ТА МАРКЕТИНГ ТУРИЗМУ	59
Андрусак Н.С., Аніпко Н.П. Роль архітектурного ансамблю резиденції митрополитів Буковини у формуванні туристичного іміджу міста Чернівці.....	59

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>